



GURUHLARDA JAMOA ISHLARINI TASHKIL ETISH ISHLARINING MOHIYATI VA AHAMIYATI

Axmadv Shaxriyor Baxtiyor o'g'li

1-bosqich talabasi

Buxgalteriya hisobi yo'nalishi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

To'rtko'l fakulteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada men guruhlarda jamoa ishlarini tashkil etishning mohiyati va ahamiyatini yoritaman. Maqolada jamoaviy faoliyatning asosiy tamoyillari, guruh bilan ishlash jarayonida yuzaga keladigan hamkorlik muhiti, kommunikativ ko'nikmalar, liderlik qobiliyati va mas'uliyat hissining shakllanishi masalalarini qamrab olaman. Shuningdek, jamoa ishlarini samarali tashkil etish usullari, umumiy maqsadga erishishda guruh faoliyatining o'rni hamda ta'lim jarayonidagi ahamiyati haqida asosiy ma'lumotlar keltiriladi.

Kalit so'zlar: jamoa, guruh faoliyati, hamkorlik, liderlik, kommunikatsiya.

Kirish:

XXI asr — bu jamoaviy hamkorlik, innovatsiya va tezkor fikrlash asri hisoblanadi. Hozirgi davrda dunyo miqyosida barcha sohalarda insonlarning birgalikda ishlash qobiliyatiga bo'lgan talab tobora ortib bormoqda. Ta'lim tizimi, iqtisodiyot, biznes, tibbiyot, axborot texnologiyalari, ilm-fan va ishlab chiqarish kabi sohalarda katta muvaffaqiyatlarga aynan jamoaviy faoliyat orqali erishilmoqda. Shu sababli guruhlarda jamoaviy ishlarni tashkil etish texnikalarining mohiyati va ahamiyati bugungi kunning eng dolzarb mavzularidan biri hisoblanadi.

Zamonaviy jamiyatda insonning faqat individual bilimga ega bo'lishi yetarli emas. U boshqalar bilan hamkorlik qila olishi, o'z fikrini erkin ifodalashi, muammolarni jamoa bilan birgalikda hal qila olishi ham zarurdir. Chunki bugungi globallashuv jarayonida dunyo davlatlari o'rtasidagi raqobat kuchayib bormoqda. Bunday sharoitda rivojlangan davlatlar inson kapitaliga, ayniqsa jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda.

Bugungi kunda AQSH, Yaponiya, Germaniya, Janubiy Koreya, Xitoy kabi rivojlangan davlatlarning ta'lim tizimida "teamwork", ya'ni jamoa bilan ishlash metodlari asosiy o'rinlardan birini egallaydi. Dunyoning nufuzli universitetlari talabalarni kichik guruhlarda ishlash, loyiha tayyorlash, muammoli vaziyatlarni birgalikda hal qilish va o'zaro fikr almashishga



o'rgatadi. Chunki zamonaviy ish beruvchilar nafaqat bilimli, balki jamoada samarali ishlay oladigan mutaxassislarni qadrlaydi.

Mashhur amerikalik sanoatchi va Henry Ford quyidagi mashhur fikrni aytgan:

“Bir joyga yig'ilish — boshlanish, birga qolish — taraqqiyot, birgalikda ishlash esa muvaffaqiyatdir.”

Ushbu fikr jamoaviy ishlarning inson hayotidagi o'rni naqadar muhim ekanligini ko'rsatadi.

Shuningdek, Steve Jobs ham:

“Buyuk ishlarni bir inson emas, balki buyuk jamoa amalga oshiradi,” degan edi.

Darhaqiqat, tarixdagi eng katta ixtirolar, ilmiy kashfiyotlar va iqtisodiy yutuqlarning aksariyati jamoaviy mehnat mahsuli hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va interfaol metodlardan foydalanishga katta e'tibor berilmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida talabalarni kichik guruhlarda ishlashga o'rgatish, ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish va liderlik qobiliyatlarini shakllantirish muhim vazifa sifatida qaralmoqda. Chunki bugungi mehnat bozori ijodkor, tashabbuskor, mas'uliyatli va jamoa bilan ishlay oladigan mutaxassislarni talab qilmoqda.

Guruhlarda jamoaviy ishlarni tashkil etish texnikalarining asosiy mohiyati — insonlarni umumiy maqsad atrofida birlashtirish, vazifalarni oqilona taqsimlash va hamkorlik orqali yuqori samaradorlikka erishishdan iboratdir. Jamoada har bir insonning o'z vazifasi, o'rni va mas'uliyati bo'ladi. Shu orqali insonlarda o'zaro hurmat, ishonch, birdamlik va hamjihatlik kabi fazilatlar shakllanadi.

Jamoaviy ishlarning ahamiyati juda keng va ko'p qirrali hisoblanadi. Avvalo, guruhda ishlash insonning fikrlash doirasini kengaytiradi. Har bir inson turlicha dunyoqarash va tajribaga ega bo'lgani uchun jamoada turli g'oyalar paydo bo'ladi. Bu esa yangi innovatsion fikrlarning yuzaga kelishiga sabab bo'ladi. Ayniqsa, talabalar o'rtasida jamoaviy faoliyatni yo'lga qo'yish ularning mustaqil fikrlashi, nutq madaniyati va muomala ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, jamoaviy faoliyat insonda mas'uliyat hissini shakllantiradi. Chunki guruhdagi har bir a'zo umumiy natija uchun javobgar bo'ladi. Agar bir inson o'z vazifasini bajarmasa, bu butun jamoa faoliyatiga ta'sir qiladi. Shu sababli jamoa bilan ishlash intizom va javobgarlikni oshiradi.

Jamoaviy ishlarning yana bir muhim jihati — muammolarni tez va samarali hal qilish imkoniyatidir. Bir inson uzoq vaqt davomida yecha



olmaydigan muammoni jamoa bo'lib qisqa vaqt ichida hal qilish mumkin. Chunki guruh a'zolari turli fikr va takliflarni bildiradi. Bu esa eng maqbul yechimni topishga yordam beradi.

Psixologlarning ta'kidlashicha, jamoa bilan ishlash insonning ruhiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir qiladi. Inson o'zini yolg'iz his qilmaydi, boshqalar bilan muloqot qilish orqali o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi. Ayniqsa, yoshlar orasida jamoaviy faoliyat ijtimoiy faollikni kuchaytiradi va liderlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Biroq jamoaviy ishlarni tashkil etishda ayrim muammolar ham uchraydi.

Jumladan:

- guruh a'zolari o'rtasidagi kelishmovchiliklar;
- vazifalarning noto'g'ri taqsimlanishi;
- ayrim ishtirokchilarning sustkashligi;
- mas'uliyatsizlik;
- vaqtni noto'g'ri boshqarish;
- kommunikatsiya yetishmasligi.

Bunday muammolar jamoa samaradorligini pasaytirishi mumkin. Shu sababli jamoaviy ishlarni tashkil etishda to'g'ri texnika va metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yechimlardan foydalanish mumkin:

- vazifalarni aniq va adolatli taqsimlash;
- har bir a'zoning mas'uliyatini belgilash;
- sog'lom psixologik muhit yaratish;
- muntazam muloqot va nazoratni yo'lga qo'yish;
- rag'batlantirish tizimidan foydalanish;
- liderlik va boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirish.

Ta'lim jarayonida "Aqliy hujum", "Debat", "Case study", "Loyiha usuli", "FSMU", "Klaster" kabi interfaol metodlardan foydalanish ham jamoaviy ish samaradorligini oshiradi. Bu metodlar talabalarni erkin fikrlashga, o'z nuqtai nazarini himoya qilishga va jamoa bilan ishlashga o'rgatadi.

Bugungi kunda ko'plab yirik kompaniyalar muvaffaqiyatining asosiy siri ham aynan jamoaviy ishlash bilan bog'liqdir. Masalan, Google, Apple va Microsoft kabi kompaniyalar xodimlarning jamoa bo'lib ishlashi uchun maxsus muhit yaratgan. Chunki zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar bir inson emas, balki kuchli jamoa tomonidan yaratiladi.

Shunday ekan, guruhlarda jamoaviy ishlarni tashkil etish texnikalarini o'rganish va amaliyotda qo'llash bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir. Chunki jamoaviy faoliyat orqali inson nafaqat bilim va tajriba orttiradi,



balki kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun zarur bo'lgan kommunikativ, ijtimoiy va liderlik kompetensiyalarini ham shakllantiradi.

Asosiy qism:

Mazkur tadqiqot davomida guruhlarda jamoaviy ishlarni tashkil etishning mohiyati va samaradorligi o'rganildi. Tadqiqot jarayonida kuzatish, suhbat, savol-javob va intervyu metodlaridan foydalanildi. Jumladan, To'rtko'l tumani hududidagi talabalar va yoshlar o'rtasida suhbatlar olib borildi hamda jamoaviy ishlashning afzalliklari va muammolari tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, jamoaviy faoliyat insonlarning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishi, mas'uliyat hissini oshirishi va muammolarni tezroq hal qilishga yordam berishi aniqlandi. Intervyu davomida ko'pchilik ishtirokchilar guruh bilan ishlash orqali yangi g'oyalar paydo bo'lishi, o'zaro yordam muhiti shakllanishi va bilim almashish imkoniyati kengayishini ta'kidladilar.

Shuningdek, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham kuzatildi. Xususan, vazifalarning noto'g'ri taqsimlanishi, ayrim ishtirokchilarning sust faolligi va fikrlar kelishmovchiligi jamoa samaradorligiga salbiy ta'sir qilishi ma'lum bo'ldi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun vazifalarni aniq taqsimlash, guruh a'zolari o'rtasida o'zaro hurmatni shakllantirish va liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish muhimligi aniqlandi.

Tadqiqot davomida "Aqliy hujum", "Debat", "Case study" va kichik guruhlarda ishlash metodlaridan foydalanildi. Ushbu metodlar talabalarni erkin fikrlashga, jamoa bilan ishlashga va muammolarga kreativ yechim topishga yordam berdi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, guruhlarda jamoaviy ishlarni tashkil etish ta'lim jarayonining muhim qismi bo'lib, u talabalarda hamkorlik, mas'uliyat, liderlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot davomida jamoaviy ishlar bilim almashish va muammolarni tez hal qilishga yordam berishi aniqlandi.

Shu bilan birga, ayrim tashkiliy muammolar mavjud bo'lsa-da, ularni to'g'ri boshqaruv va samarali metodlar orqali bartaraf etish mumkin. Umuman olganda, jamoaviy ishlar ta'lim sifati va samaradorligini oshiruvchi muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dewey J. Democracy and Education. New York, 1916.
2. Ishmuhamedov R. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent, 2019.
3. Johnson D.W., Johnson R.T. Cooperation and Competition: Theory and Research. USA, 2009.



4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Toshkent, 2020.
6. Piaget J. The Psychology of Intelligence. London, 1950.
7. Slavin R.E. Educational Psychology: Theory and Practice. USA, 2018.
8. Tolipov O'.Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2017.
9. Vygotsky L.S. Mind in Society. – Cambridge, 1978.
10. Zimnyaya I.A. Pedagogik psixologiya. – Moskva, 2010.